

Rada ERÚ
Energetický regulační úřad
Masarykovo náměstí 91/5
586 01 Jihlava

V Praze dne 23. listopadu 2023

Věc: Reakce na dopis č.j. 18006-2/2023-ERU a žádost o přehodnocení změny alokačního klíče podílu vnitrostátních uživatelů na infrastruktuře provozovatele přepravní soustavy.

Vážení členové Rady Energetického regulačního úřadu,

reaguji na Váš společný dopis č.j. 18006-2/2023-ERU ze dne 20. listopadu 2023. Děkuji za vysvětlení nárůstu regulovaných cen za službu distribuční soustavy v plynárenství pro rok 2024. Nemohu nicméně souhlasit s navrženou změnou alokačních klíčů určujících podíl vnitrostátních uživatelů na infrastruktuře provozovatele přepravní soustavy, které Energetický regulační úřad stanovil v Zásadách cenové regulace pro regulační období 2021-2025 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství, pro činnosti operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství a pro povinně vykupující ani s důvody, které pro jejich změnu uvádíte ve výše uvedeném dopisu.

Především je otázka, zda skutečně nastala změna ve využívání přepravní soustavy. Z informací zveřejňovaných provozovatelem přepravní soustavy vyplývá, že pro rok 2024 je rezervována většina kapacity na vstupním bodě Brandov a výstupním bodě Lanžhot na úrovni plně srovnatelné s rokem 2021. Pokud nadále trvá smluvní vztah mezi provozovatelem přepravní soustavy a jeho nejvýznamnějším zákazníkem pro tranzit plynu, pouze ze strany tohoto zákazníka nejsou plněny platební povinnosti, nejedná se o skutečnost, která by mohla být důvodem pro změnu alokačního klíče. V konečném důsledku by pak totiž provozovatel přepravní soustavy získal nárok na dvojitou platbu za stejnou rezervovanou kapacitu. Je na provozovateli přepravní soustavy, aby pohledávky za přeshraniční přepravu plynu vymáhal. Výrazné navýšení ceny za rezervovanou kapacitu v hraničních bodech v cenovém rozhodnutí č. 1/2023 vede za uvedené situace v kombinaci s navrhovaným zvýšením ceny za rezervovanou kapacitu pro vnitrostátní body k obrovskému a zcela neodůvodněnému nárůstu celkových povolených tržeb provozovatele přepravní soustavy.

I v případě, že by změna ve využití přepravní soustavy ve smyslu snížení mezinárodní přepravy plynu nastala, nemůže to být důvodem pro změnu alokačního klíče v neprospěch zákazníků v České republice, jejichž oprávněné zájmy má Energetický regulační úřad zejména chránit. Rozdělení aktiv provozovatele přepravní soustavy mezi mezinárodní a vnitrostátní přepravu plynu bylo provedeno právě s cílem ochránit zákazníky v České republice před riziky proměnlivé mezinárodní přepravy plynu. Energetický regulační úřad k tomu v kapitole 9.2 Rozhodnutí podle článku 27 odst. 4 Nařízení Komise (EU) 2017/460 ze dne 16. března 2017, kterým se zavádí kodex sítě harmonizovaných struktur přepravních sazeb pro zemní plyn (dále jen „Rozhodnutí NC TAR“), na str. 40 uvádí:

e-mail: tscr@tscr.cz
<http://www.tscr.cz>

„Aby nedocházelo k vzájemným křížovým dotacím, bylo by nutné od sebe oddělit výnosy, jejichž úhrada je zaručena vnitrostátními uživateli sítě v rámci režimu revenue cap, a výnosy vztažené k tranzitní přepravě, jejichž úhrada není v České republice z důvodu použití režimu price cap garantována. Vzhledem k různé míře rizika z důvodu použitého regulačního mechanismu je tato skutečnost zohledněna při stanovení výnosů pro vnitrostátní přepravu i pro tranzitní přepravu. Je proto relevantní, že aplikovaný model implementace TAR NC obsahuje řešení, kdy jsou náklady transparentně alokovány uživatelům vnitrostátní části soustavy a zákazníkům v jiných tržních oblastech využívajících pouze tranzitní část soustavy, protože jsou v konečném důsledku jimi vyvolány. To vyžaduje možnost jasné identifikace potřeb tranzitu a potřeb domácích zákazníků a reflektování těchto potřeb v takové metodice, která svými mechanismy splňuje klíčové požadavky TAR NC včetně ustanovení uvedeného v čl. 7 písm. d), které vyžaduje, aby riziko spojené s nedostatečnou rezervací přepravní kapacity, které se vztahuje zejména k přepravě napříč vstupně-výstupním systémem (tj. tranzitní část soustavy), nebylo přenášeno na koncové zákazníky v rámci uvedeného vstupně-výstupního systému. Zároveň aplikované řešení plně respektuje požadavky vyplývající z nařízení 2009/715/ES.“

Z kapitoly 9.3.3. Rozhodnutí NC TAR vyplývá, že Energetický regulační úřad si byl při implementaci Nařízení Komise (EU) 2017/460 rizika mezinárodní přepravy plynu vědom a zohlednil objemové riziko mezinárodní přepravy plynu i kreditní riziko dominantního obchodníka rezervujícího dlouhodobé přepravní kapacity v rizikové prémii:

„Vzhledem k uvedeným okolnostem lze konstatovat, že je riziko na rezervacích kapacity mezi systémy vyšší než riziko u rezervací kapacit v rámci systému, a to nejen z pohledu odlišné metody regulace, ale i z hlediska profilu zákazníků. Takové riziko je obtížné stanovit na základě pravděpodobnostně podložené volatility rezervovaných kapacit. Při stanovení rizikové přírážky tak ERÚ vycházel nejen z objemového rizika, ale i z kreditního rizika dominantního obchodníka rezervujícího dlouhodobé přepravní kapacity. Výsledkem bylo stanovení rizikové premie ve výši 1,92 % vztažené vůči výnosu vlastního kapitálu (vztaženo vůči referenčnímu WACC se pak jedná o hodnotu 1,46 %), aby zohlednila dopad očekávaných výnosů z historicky uzavřených přepravních kontraktů končících v letech 2020 a 2021 (existence těchto kontraktů snižuje výši rizikové přírážky).“

Nelze tedy nyní s odůvodněním materializace rizika, které bylo při nastavení podmínek regulace již známo a zohledněno, přistupovat ke změně alokačního klíče. Pokud by Energetický regulační úřad v trvajícím V. regulačním období ke změně alokačních klíčů pro tranzitní infrastrukturu v neprospěch domácích zákazníků přistoupil, porušil by tím zejména čl. 7 písm. d) Nařízení Komise (EU) 2017/460 ze dne 16. března 2017, kterým se zavádí kodex sítě harmonizovaných struktur přepravních sazeb pro zemní plyn (dále jen „Nařízení TAR“), podle něhož má metodika stanovení referenčních cen zajistit, aby významné riziko spojené s nedostatečnou rezervací přepravní kapacity, které se vztahuje zejména k přepravě napříč vstupně-výstupním systémem, nebylo přenášeno na koncové zákazníky v rámci uvedeného vstupně-výstupního systému.

Energetický regulační úřad je podle čl. 27 odst. 5 Nařízení TAR povinen nejméně každých pět let počínaje 31. květnem 2019 (tj. do 31. května 2024) přezkoumat metodiku stanovování referenčních cen přepravy plynu. Pokud chce Energetický regulační úřad provést zásadní změnu v této metodice, měl by postupovat standardním, transparentním a předvídatelným způsobem v souladu s Nařízením TAR včetně zpracování a zveřejnění podkladových analýz a konzultace s dotčenými subjekty. Jelikož by přezkum metodiky měl být dokončen do 31. května 2024, nehrozí nebezpečí z prodlení.

Provozovatel přepravní soustavy neindikoval, že by se nacházel ve vážných finančních problémech a neměl dostatek hotovosti pro zajištění provozu v příštím roce. Nenasvědčuje tomu

ostatně ani rating od společnosti FitchRatings na úrovni BB-, který byl navíc v souvislosti s oznámenou akvizicí NET4GAS společností ČEPS přesunut do pozitivního sledování.

Ve zprávě společnosti FitchRatings ze dne 4. října 2023, která je přílohou tohoto dopisu, je na str. 4 uvedeno, že společnost NET4GAS disponovala na konci srpna hotovostí ve výši 5,7 miliardy Kč, což je podle FitchRatings dostatečné k pokrytí provozních výdajů po zbytek roku 2023 a rok 2024 (cca 1,2 miliardy Kč ročně), finanční náklady (1,5 miliardy Kč ročně) a očekávané investiční výdaje (kumulovaně přibližně 2,1 miliardy Kč) a to i v případě, pokud by vnitrostátní přeprava plynu byla jediným zdrojem výnosů (přibližně 2,2 miliardy Kč ročně). Splatnost prvního významného dluhu ve výši 10 mld. Kč je až v polovině roku 2025. Ratingová společnost navíc ve svých údajích nezohlednila, že v rámci akvizice NET4GAS společností ČEPS, a.s. má být touto společností uhrazena pohledávka společnosti NET4GAS za stávajícími akcionáři vyplývající z již vyplacené zálohy na později neschválenou dividendu ve výši 2,9 miliardy Kč.

Z výše uvedených údajů společnosti Fitch Ratings vyplývá, že přinejmenším v roce 2024 se společnost NET4GAS nemůže ani v pesimistickém scénáři, kdy by měla příjmy pouze z vnitrostátní přepravy plynu na úrovni roku 2023, dostat do situace, kdy by neměla dostatek hotovosti pro pokrytí svého provozu. V roce 2024 tedy nemůže dojít k naplnění čl. 12 odst. 3 písm. b) Nařízení TAR, který umožňuje v rámci daného období platnosti sazeb přepočít referenční ceny v důsledku výjimečných okolností, kdy by neprovedení úpravy úrovně sazeb ohrozilo provozní činnosti provozovatele přepravní soustavy.

Vážení členové Rady Energetického regulačního úřadu, žádám Vás, abyste ve světle výše uvedených skutečností a argumentů znovu zvážili a pokud možno přehodnotili své rozhodnutí změnit netransparentním způsobem alokační klíč určující podíl vnitrostátních uživatelů na infrastruktuře provozovatele přepravní soustavy v neprospěch zákazníků v České republice, jejichž oprávněné zájmy máte chránit, a při případné změně alokačního klíče postupovali standardním a transparentním způsobem v souladu s Nařízením TAR na základě odpovídajících analýz a jejich projednání v řádném konzultačním procesu. Předejdete tím případným škodám, které by vznikly zákazníkům v České republice, pokud by se ukázalo, že Energetický regulační úřad postupoval při cenové regulaci v rozporu s přímo použitelným předpisem EU.

S úctou

Mírek Topolánek
Předseda výkonné rady
Teplárenské sdružení České republiky

Příloha: Zpráva FitchRatings „Fitch Places NET4GAS on Positive Watch on Announced Acquisition by CEPS“ ze 4. října 2023